

El llenguatge

A l'hora

18/IV/1978

Tant aleshores com alhora, formes adverbials, es poden confondre amb els conjunts a les hores i a l'hora. Aleshores és sinònim de llavors i alhora té el mateix valor que ensems i, en alguns casos, que plegats. (Al nostre entendre és preferible alhora a ensems, si més no, en un llenguatge planer, que maldir per evitar formes gaire acadèmiques.) Es clar, per tant, que ens servirem de les formes adverbials en oracions com Aleshores va passar un cas molt curiós i Treballava i estudiava alhora, i que en les oracions següents es tracta dels simples conjunts nominals introduïts per la preposició a: A les hores que em van dir no m'anava gens bé i La visita es va fer a l'hora anunciada.

Però així com el conjunt a les hores ha d'ésser sempre llevat d'algun cas molt excepcional— completat o determinat per algun element adjectival (convingudes, anunciades, del migdia, que dieu, etc), cosa que el diferencia netament de l'adverbi aleshores, el conjunt a l'hora, en canvi, pot prescindir d'aquest determinatiu i constituir per ell mateix un terme o locució adverbial. És una oració com és ara Aquell funcionari no arriba mai a l'hora, es pot considerar que hi ha encara un determinatiu sobreentès: d'entrada, assenyalada, etc. Però en certes frases amb verbs com ara anar, marxar, funcionar, etc., a l'hora és ja, de fet, una locució adverbial amb un valor més modal que no pas temporal, equivalent a «regularment, com cal, d'una manera satisfactòria»: Aquesta màquina, d'ençà que l'han tocada que no va a l'hora.

Notem, també, que amb el verb en plural (i, per tant, el subjecte, si no hi figura sobreentès) són possibles oracions en què tant es pugui usar alhora com a l'hora, segons el sentit que s'hi vulgui expressar, naturalment: Això s'esdevé amb verbs com arribar, venir, entrar, presentar-se, sortir, etc. Així, Van arribar alhora vol dir que van arribar plegats, a un mateix temps. I Van arribar a l'hora significa que van arribar a l'hora convinguda i també, d'una manera més general, tal com calia que arribessin.

Albert Jané